

PROGRAMUL EDUCAȚIE ȘI OCUPARE 2021-2027

Prioritate: P01 „Modernizarea instituțiilor pieței muncii”

Obiectiv specific: ESO4.2 „Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii pentru ca acestea să evalueze și să anticipeze necesitățile în materie de competențe, să asigure o asistență promptă și personalizată și să sprijine corelarea cererii și a ofertei, tranzițiile și mobilitatea pe piața muncii (FSE+)”

Cod proiect: PEO/48/PEO_P1/OP4/ESO4.2/PEO_A7/309187

Titlu Proiect: Dialog social și parteneriate pentru Ocupare și Formare

A 1-Acțiuni care vizează îmbunătățirea capacității și digitalizarea organizațiilor societății civile

Monitorizarea politicilor europene: Tendințe care vor influența piața muncii din România

Introducere

Piața muncii din România se află într-un proces accelerat de transformare, influențat decisiv de politicile publice europene, de schimbările tehnologice și de dinamica demografică. Uniunea Europeană promovează în mod activ un set coerent de strategii menite să susțină competitivitatea economică, coeziunea socială și tranziția către un model de dezvoltare sustenabil. Aceste strategii, precum tranziția digitală, tranziția verde, reformele în domeniul muncii și politicile privind competențele, generează efecte directe și indirecte asupra structurii ocupării, cererii de competențe și relațiilor de muncă din statele membre.

Pentru România, monitorizarea acestor politici nu reprezintă doar un exercițiu de aliniere formală la acquis-ul comunitar, ci o condiție esențială pentru formularea unor politici naționale eficiente în domeniul ocupării forței de muncă. Caracteristicile structurale ale pieței muncii românești, rata relativ scăzută de ocupare, diferențele regionale, migrația externă masivă, nivelul redus de participare la formarea continuă, amplifică impactul deciziilor europene și impun adaptări strategice. În acest context, analiza tendințelor europene și a modului în care acestea vor influența piața muncii din România devine un instrument fundamental pentru decidenți, angajatori și instituții de formare.

1. Digitalizarea economiei și reglementarea inteligenței artificiale: impact asupra ocupării și competențelor

Digitalizarea reprezintă una dintre prioritățile majore ale Uniunii Europene, fiind considerată un factor-cheie pentru creșterea productivității și competitivității economice. Strategiile europene vizează extinderea infrastructurii digitale, creșterea utilizării tehnologiilor avansate în întreprinderi și consolidarea competențelor digitale ale populației. În acest context, inteligența artificială joacă un rol central, iar reglementarea utilizării acesteia reflectă preocuparea UE pentru echilibrarea inovației cu protecția drepturilor lucrătorilor.

Pe piața muncii, aceste evoluții generează o dublă dinamică. Pe de o parte, anumite activități repetitive sau standardizate sunt susceptibile de automatizare, ceea ce poate conduce la restructurări ocupaționale, în

special în sectoare precum industria prelucrătoare, serviciile administrative sau retailul¹. Pe de altă parte, apar noi profesii și specializări legate de dezvoltarea, implementarea și supravegherea sistemelor digitale: analiști de date, specialiști în securitate cibernetică, experți în etica AI, formatori digitali sau manageri de transformare digitală.

În România, aceste tendințe au un impact diferențiat. Sectorul IT este deja un motor important al economiei, oferind oportunități de angajare bine remunerate și atrăgând investiții străine. Totuși, restul economiei se confruntă cu un deficit semnificativ de competențe digitale, ceea ce riscă să accentueze polarizarea pieței muncii. Angajații cu competențe înalte beneficiază de mobilitate și salarii competitive, în timp ce lucrătorii slab calificați pot deveni vulnerabili la excludere profesională. Prin urmare, politicile europene privind digitalizarea trebuie corelate, la nivel național, cu programe coerente de formare și recalificare.

2. Tranziția verde și restructurarea structurală a pieței muncii

Tranziția către o economie verde constituie un alt pilon fundamental al politicilor europene. Obiectivele de reducere a emisiilor, eficientizare energetică și protejare a mediului determină transformări profunde în structura economiei și, implicit, în cererea de forță de muncă. Uniunea Europeană promovează nu doar investițiile în tehnologii verzi, ci și conceptul de „tranziție justă”, care urmărește diminuarea impactului social al restructurărilor economice.

Pentru piața muncii, acest proces implică atât dispariția treptată a unor locuri de muncă în industrii poluante sau energointensive, cât și crearea de noi oportunități în sectoare emergente. Domenii precum producția de energie regenerabilă, renovarea clădirilor, managementul deșeurilor, transportul sustenabil și economia circulară necesită competențe noi și generează cerere pentru specialiști, tehnicieni și muncitori calificați.

În România, tranziția verde are o relevanță deosebită, având în vedere infrastructura energetică învechită și potențialul ridicat pentru energie regenerabilă. Totodată, există riscul ca anumite regiuni sau categorii de lucrători să fie afectate disproporționat de restructurări. Fără politici active de ocupare și programe de reconversie profesională, tranziția verde poate accentua inegalitățile regionale și sociale. Monitorizarea politicilor europene în acest domeniu permite anticiparea acestor efecte și adaptarea măsurilor naționale pentru a valorifica oportunitățile economice, reducând în același timp costurile sociale.

3. Politicile europene privind competențele și învățarea pe tot parcursul vieții: adaptarea capitalului uman la schimbările structurale

Dezvoltarea competențelor este considerată la nivelul Uniunii Europene un element central pentru funcționarea unei piețe a muncii reziliente și incluzive. În contextul tranzițiilor digitală și verde, UE promovează o abordare sistemică a învățării pe tot parcursul vieții, care depășește cadrul educației formale inițiale și vizează actualizarea continuă a competențelor pe durata întregii cariere profesionale. Politicile europene subliniază necesitatea alinierii competențelor dobândite de populația activă la cerințele reale ale pieței muncii, pentru a reduce dezechilibrele dintre ofertă și cerere.

¹ activitatea de vânzare a bunurilor sau serviciilor direct către consumatorul final, în cantități mici, pentru uz personal sau casnic.

Un accent deosebit este pus pe competențele digitale, competențele verzi și competențele transversale, precum adaptabilitatea, gândirea critică și capacitatea de învățare continuă. În acest sens, Uniunea Europeană încurajează parteneriatele între angajatori, autorități publice și instituții de educație și formare profesională, pentru a crea programe flexibile și orientate spre rezultate concrete. Astfel de inițiative au rolul de a preveni șomajul structural și de a sprijini tranziția lucrătorilor din sectoarele în declin către domenii emergente.

În România, necesitatea consolidării politicilor privind competențele este deosebit de evidentă. Nivelul competențelor digitale de bază este sub media europeană, iar participarea adulților la programe de formare continuă rămâne limitată, în special în rândul lucrătorilor cu nivel scăzut de educație și al celor din mediul rural. Aceste deficiențe reduc capacitatea economiei românești de a absorbi noile tehnologii și de a valorifica pe deplin oportunitățile oferite de politicile europene. În lipsa unor intervenții susținute, există riscul accentuării decalajelor sociale și profesionale.

Monitorizarea politicilor europene în domeniul competențelor permite României să anticipeze prioritățile viitoare și să își ajusteze politicile naționale de ocupare și educație. Adaptarea programelor de formare profesională la nevoile regionale, stimularea participării angajatorilor în definirea competențelor cerute și utilizarea instrumentelor europene de finanțare sunt esențiale pentru crearea unei forțe de muncă flexibile. În plus, recunoașterea competențelor dobândite informal sau non-formal poate contribui la integrarea mai rapidă a lucrătorilor pe piața muncii și la creșterea mobilității profesionale.

4. Reglementările europene în domeniul muncii și noile forme de ocupare: echilibru între flexibilitate și protecție socială

Evoluțiile recente ale pieței muncii au determinat Uniunea Europeană să își actualizeze cadrul normativ pentru a răspunde noilor forme de ocupare și relațiilor de muncă emergente. Munca pe platforme digitale, extinderea contractelor atipice și creșterea mobilității profesionale transfrontaliere ridică provocări semnificative în ceea ce privește protecția lucrătorilor, echitatea salarială și concurența loială între angajatori. Ca răspuns, UE a promovat o serie de reglementări menite să asigure un nivel minim de protecție socială și transparență.

Pentru piața muncii din România, aceste reglementări europene pot avea un impact structural. Introducerea unor standarde comune privind salariul minim, transparența salarială și condițiile de muncă poate contribui la reducerea discrepanțelor sociale și la îmbunătățirea calității ocupării. În același timp, creșterea cerințelor de conformare poate reprezenta o provocare pentru angajatorii din sectoarele cu productivitate scăzută, care pot resimți presiuni asupra costurilor și competitivității.

Noile forme de muncă, în special cele facilitate de platforme digitale, sunt relevante în mod deosebit pentru România, unde aceste activități au devenit o alternativă de ocupare pentru tineri și pentru persoanele care caută flexibilitate. Reglementarea acestor forme de muncă urmărește clarificarea statutului lucrătorilor și asigurarea accesului la drepturi fundamentale, precum protecția socială și siguranța la locul de muncă. Totodată, este necesar un echilibru între protecția lucrătorilor și menținerea flexibilității care face aceste forme de ocupare atractive.

Monitorizarea și transpunerea coerentă a reglementărilor europene în legislația națională reprezintă un factor-cheie pentru adaptarea pieței muncii românești. Autoritățile trebuie să evalueze impactul economic

și social al acestor reglementări și să dezvolte mecanisme de implementare eficiente, inclusiv prin consolidarea capacității instituționale. În absența unei aplicări coerente, există riscul ca beneficiile urmărite de politicile europene să nu se materializeze sau să genereze efecte neintenționate, precum creșterea muncii informale.

5. Demografia, migrația și deficitul de forță de muncă

Schimbările demografice reprezintă o provocare majoră pentru România și pentru Uniunea Europeană în ansamblu. Îmbătrânirea populației și migrația externă afectează disponibilitatea forței de muncă și sustenabilitatea sistemelor de protecție socială. România se confruntă cu un deficit acut de personal în anumite sectoare, ceea ce limitează potențialul de creștere economică.

Politicile europene privind mobilitatea forței de muncă și imigrația legală oferă un cadru pentru gestionarea acestor provocări. Totuși, la nivel național, este necesară o strategie coerentă care să combine măsuri de stimulare a participării interne la muncă, atragerea lucrătorilor din afara UE și politici de integrare eficiente. Fără o astfel de abordare, deficitul de forță de muncă riscă să se accentueze, afectând competitivitatea economică.

Concluzie

Tendențele generate de politicile europene vor influența profund piața muncii din România în următorii ani. Digitalizarea, tranziția verde, reformele în domeniul muncii și schimbările demografice creează un context complex, caracterizat atât de riscuri, cât și de oportunități. Monitorizarea sistematică a acestor politici permite anticiparea efectelor și formularea unor răspunsuri strategice adaptate realităților naționale.

Pentru România, cheia succesului constă în capacitatea de a transforma directivele și inițiativele europene în politici publice coerente, orientate spre dezvoltarea competențelor, protecția socială și creșterea calității locurilor de muncă. Numai printr-o abordare integrată și proactivă, piața muncii românească poate deveni mai rezilientă, mai incluzivă și mai competitivă în cadrul european.

Gabor Bogdan

Referent dezvoltare, implementare a politicilor și a măsurilor active pe piața muncii S